

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาและสำรวจถึงบทบาทของสื่อซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตรได้ใช้เผยแพร่แล้ว และศึกษาถึงปัจจัยอันเป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในกลุ่มที่ศึกษาแล้ว โดยไม่มีการสร้างปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มขึ้นมาในการวัดและการศึกษาดังนั้นการวัดตัวแปรจึงเป็นการวัดเพียงครั้งเดียวในกลุ่มที่ศึกษา (One Shot Descriptive Study)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดนครปฐมที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกในช่วงปี พ.ศ. 2519-2524 ทั้งหมดจำนวน 1,014 คน กระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ 6 อำเภอโดยแบ่งเป็นกลุ่มได้ 41 กลุ่ม¹ ในการวิจัยครั้งนี้ต้องการกลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 คน หรือประมาณร้อยละ 15 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด โดยยึดเกณฑ์การเลือกขนาดตัวอย่างขั้นต่ำ² ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครบถ้วน จึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้นเป็น 200 คน

¹ สัมภาษณ์ สมฤทธิ์ อุทัยฉาย, เจ้าพนักงานการเกษตร, 25 กุมภาพันธ์ 2525.

² ศักดิ์ ชาติสุนทรินทร์, "การสุ่มตัวอย่าง," ใน ประมวลค่าบรรยายหลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์, ศูนย์ศึกษาและฝึกอบรมการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร : บพวิ, 2510), หน้า 75.

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

จากจำนวนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทั้ง 6 อำเภอ จำนวน 41 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีจำนวนสมาชิกตั้งแต่ 20-30 คน ดังนั้นจึงสุ่มมา 10 กลุ่ม โดยสุ่มตามสัดส่วนของแต่ละอำเภอดังนี้

อำเภอเมืองนครปฐม	มี	10	กลุ่ม	สุ่มมา	2	กลุ่ม
อำเภอบางเลน	มี	8	กลุ่ม	สุ่มมา	2	กลุ่ม
อำเภอนครชัยศรี	มี	7	กลุ่ม	สุ่มมา	2	กลุ่ม
อำเภอกำแพงแสน	มี	6	กลุ่ม	สุ่มมา	2	กลุ่ม
อำเภอสสามพราน	มี	5	กลุ่ม	สุ่มมา	1	กลุ่ม
อำเภอคอนทูน	มี	5	กลุ่ม	สุ่มมา	1	กลุ่ม
				รวม	10	กลุ่ม

เมื่อได้จำนวนกลุ่มของแต่ละอำเภอตามต้องการแล้ว ใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้ชื่อกลุ่มในแต่ละอำเภอ โดยเขียนรายชื่อกลุ่มทั้งหมดในแต่ละอำเภอ แล้วสุ่มมาตามจำนวนที่ต้องการ

ผลของการสุ่มปรากฏดังนี้

อำเภอเมืองนครปฐม 2 กลุ่มคือ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร วังเย็น

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร สวมควายเผือก

อำเภอบางเลน 2 กลุ่มคือ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบางเลน
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไผ่หูช้าง

อำเภอนครชัยศรี 2 กลุ่มคือ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแหลมบัว
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรศีรษะทอง

อำเภอกำแพงแสน 2 กลุ่มคือ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสระพัฒนา
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรตะแบกงาม

อำเภอสามพราน 1 กลุ่มคือ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบางกระพือ

อำเภอคอนทูน 1 กลุ่มคือ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแหลมทอง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามซึ่งมีทั้งหมด 7 ตอน

ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

- ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับบทบาทของสื่อที่เผยแพร่ เรื่องกลุ่มแม่บ้าน
เกษตรกร
- ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการ เข้าเป็น
สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
- ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับการ เปิดรับสื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจและสื่อมวลชน
- ตอนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับการ คิดต่อสัมพันธ์กับสังคมภายนอก
- ตอนที่ 6 เป็นคำถามเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจ *open-ended*
- ตอนที่ 7 เป็นคำถามเกี่ยวกับการ เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

แบบสอบถามตอนที่ 1, 2 และ 6 เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Question) ส่วนตอนที่ 3, 4, 5 และ 7 เป็นคำถามแบบปลายปิด (Close-Ended Question) คำถามแบบปลายปิดประกอบด้วยคำถามที่มีการ วัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และคำถามที่มีการ วัดแบบจำแนกประเภท (Dichotomous Scale)

ความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ

นำแบบทดสอบที่สร้างแล้วไปทดลองใช้ (try-out) กับสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสนามจันทร์จำนวน 10 คน และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรถนนชาดจำนวน 10 คน รวมทั้งหมด 20 คน เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องและหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม เฉพาะข้อมูลที่มีการ วัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

โดยใช้สูตรของ สเปียร์แมน - บราวน์ (Spearman-Brown)¹ ค่าความโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS) ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น 0.72 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์พอใช้ได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูลใช้วิธีสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทีละคนด้วยตนเอง และเพื่อให้การรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างดียิ่งขึ้น จึงได้ติดต่อกับหัวหน้ากลุ่มของกลุ่มแม่บ้านแต่ละกลุ่มที่เป็นกลุ่มตัวอย่างไว้ล่วงหน้า เพื่อนัดแนะเวลาในการสัมภาษณ์ แล้วจึงออกทำการสัมภาษณ์ตามวันเวลาที่นัดหมายไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนและลงรหัส หลังจากนั้นทำการเจาะบัตรและคำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ที่สถาบันคอมพิวเตอร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีลำดับขั้นดังนี้

1. การให้คะแนนสื่อที่มีบทบาทหัวใจให้เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

สื่อที่ผู้ตอบจัดให้เป็นอันดับ 1	ให้	3	คะแนน
สื่อที่ผู้ตอบจัดให้เป็นอันดับ 2	ให้	2	คะแนน

¹วิเชียร เกตุสิงห์, หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เรือนอักษร, 2524), หน้า 127.

สื่อที่ผู้ตอบจัดให้เป็นอันดับ 3	ให้	1	คะแนน
สื่อที่ผู้ตอบไม่จัดอันดับให้	ให้	0	คะแนน

2. การแปลงคะแนนผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการเข้าเป็นสมาชิก
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

มากอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน

3. การให้คะแนนความบ่อยครั้งในการเปิดรับสื่อบุคคลและสื่อมวลชน
ในรอบ 1 เดือน

ทุกวัน	ให้	3	คะแนน
เกือบทุกวัน	ให้	2	คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	ให้	1	คะแนน
ไม่เคยเลย	ให้	0	คะแนน

4. การให้คะแนนระยะเวลาในการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน
เกษตรกร

1 - 2 สัปดาห์	ให้	3	คะแนน
มากกว่า 2 - 3 สัปดาห์	ให้	2	คะแนน
มากกว่า 3 - 4 สัปดาห์	ให้	1	คะแนน
มากกว่า 4 สัปดาห์	ให้	0	คะแนน

5. การแปลงคะแนนความคิดเห็นต่อกลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	3	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	1	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	0	คะแนน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

6.1 หาการ้อยละเพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูลทุกข้อในแต่ละตอน

6.2 วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (Repeated One-Way Analysis of Variance) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของสื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ และสื่อมวลชน ในบทบาทหัวใจให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร โดยมีสื่อทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวเป็นตัวแปรอิสระ และการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร เป็นตัวแปรตาม

6.3 เมื่อผลการวิเคราะห์ในข้อ 6.2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของ นิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls)¹

6.4 การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแต่ละตัว คือผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการ เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร การเปิดรับ

¹B.J. Winer, Statistical Principles in Experimental Design,

2 ed. (New York : McGraw-Hill Book Company, 1971), pp. 270-271.

สื่อบุคคล การเปิดรับสื่อเฉพาะกิจ การเปิดรับสื่อบริการ การติดต่อสัมพันธ์กับสังคม ภายนอก และฐานะทางเศรษฐกิจ กับการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โพรดักต์ โมเมนต์ (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)¹

6.5 วิเคราะห์ความสำคัญของปัจจัยแต่ละตัวในข้อ 6.4 ว่าสามารถร่วมกันอธิบายหรือพยากรณ์ตัวแปรตามได้มากน้อยเพียงไร โดยการวิเคราะห์หาค่าถอยพหุคูณแบบเพิ่มหรือลดตัวแปรเป็นขั้น ๆ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

¹วิเชียร เกตุสิงห์, สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย [ม.ป.ท., ม.ป.ป.],
หน้า 30-33.